

60 let Ústavu hematologie a krevní transfuze Praha

M. Trněný

Ústav hematologie a krevní transfuze Praha, ředitel prof. MUDr. Marek Trněný, CSc.

Založení Ústavu hematologie a krevní transfuze k 1. 1. 1952 bylo významným krokem v rozvoji hematologie nejen v Praze, ale v celém tehdejší Československu. Historie hematologie a transfuzního lékařství je spjata s vývojem celého vnitřního lékařství. Zakladatelem tradice českého vnitřního lékařství byl Bohuslav Eiselt, který již v roce 1861 zahajuje neoficiální výuku medicíny v jazyce českém, v roce 1862 spoluzakládá Časopis lékařů českých a v roce 1871 je založením první české lékařské (interní) kliniky korunováno úsilí o založení samostatné výukové základny. Vývoj hematologie byl na I. interní klinice spojen zejména se jménem Kristiána Hynka, který byl pověřen F. Maixnerem vedením hematologické laboratoře a posléze se stal přednostou kliniky. Jeho jméno zůstalo spojeno s tzv. Hynkovým číslem, věnoval se problematice hemostázy, zavedl léčbu leukemie RTG zářením. Po válce se v roce 1950 stává přednostou I. interní kliniky Miloš Netoušek.

O 2 roky později, 1. 1. 1952, je založen Ústav hematologie a krevní transfuze. ÚHKT vznikl jako jeden z rezortních ústavů Ministerstva zdravotnictví. Jeho prvním ředitelem byl jmenován Josef Kidéry (1952–1957). Jedním z počátečních hlavních úkolů, jistě dobově podmíněných, bylo zaměření na transfuziologii a problematiku krevních náhrad. Již v roce 1955 vzniká klinické oddělení, po dlouhou dobu vedené Josefem

Libánským. Téměř 20 let – až do roku 1976 – stál v čele ústavu Jaroslav Hořejší. V tomto období se rozvíjela problematika biochemická, koagulace a hemostázy, transfuziologická a z klinické zejména oblast leukemií. Rozvoj vědecké úrovně dokládá i publikování několika sdělení v časopise Nature, v roce 1959 Heřmanského a Pudlákův popis syndromu skládajícího se z trombocytopenie, přítomnosti pigmentofágů v kostní dřeni. V následujícím období do roku 1989, kdy v čele ústavu stáli Eduard Dobrý a následně Karel Smetana, došlo k rozšíření Ústavu otevřením nové budovy, prohluboval se vědecký program a v roce 1986 byl poprvé na území Československa zahájen program transplantace kostní dřeně. ÚHKT se stal klíčovým prvkem v hematologii a transfuzním lékařství v tehdejší Československu, v zavádění nových metod, včetně molekulárně biologických, ve vědě a také v organizaci postgraduálního vzdělávání.

Po roce 1989 se pod vedením Jana Neuwirta, Antonína Hradílk, Petra Jarolíma, Pavla Klenera, Jana E. Dyrá a Marka Trněného Ústav dále transformoval ve vyspělé centrum spojující klinickou a laboratorní hematologii, které obtočí i v přísném mezinárodním srovnání. Hlavní důraz je v současnosti kladen na studium biologie a patogeneze leukemií, myeloproliferativních chorob a myelodysplastického syndromu a na problematiku alogenních transplantací včetně reakce

štěpu proti leukemii. V oblasti nenádorové hematologie jsou projekty zaměřeny zejména na studium hematopoézy, buněčné fyziologie a biochemie, metabolismu železa, anémií, trombózy a hemostázy. ÚHKT je největším centrem pro nemocné s vrozenými poruchami krevního srážení. Ve vědecké oblasti jsou zaváděny nové metody, jako je proteomika, nanotechnologie, jsou studovány mechanismy protinádorového imunitního působení a vakcinace. Transfuziologický úsek tvoří základnu imunohematologie transfuziologického výzkumu v ČR. Oddělení buněčné terapie bylo průkopníkem v oblasti kryokonzervace krvetvorných buněk a manipulace s nimi; provozuje jedinou dárcovskou banku pupečnickové krve v ČR.

ÚHKT se stal vyhledávaným centrem pro meziinstitucionální projekty jak na úrovni České republiky, tak v mezinárodním měřítku. Kvalitou poskytování zdravotní péče, její efektivitou, výsledků hodnocení vědecké práce představuje ÚHKT příklad úspěšného modelu spojení vysoce specializované péče a vědy a výzkumu v oblasti biomedicíny.

Quod bonum, faustum, felix, fortunatumque sit.

prof. MUDr. Marek Trněný, CSc.

www.uhkt.cz

e-mail: trneny@uhkt.cz

Doručeno do redakce: 17. 7. 2012